

Sygn. akt II UK 73/17

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z wniosku J.C.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w E.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 grudnia 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 14 września 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 14 września 2016 r. oddalił apelację J.C. od wyroku Sądu Okręgowego w E. z dnia 21 stycznia 2014 r., mocą którego oddalono odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w E. z dnia 27 marca 2013 r., odmawiającej prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Sąd drugiej instancji, mając na uwadze wytyczne Sądu Najwyższego wynikające z wyroku z dnia 10 maja 2016 r., II UK 201/15, badał poszczególne okresy zatrudnienia wnioskodawcy w szczególnych warunkach. I tak stwierdził, że okres zatrudnienia od dnia 25 kwietnia 1975 r. do dnia 15 stycznia 1984 r. na stanowisku maszynisty koparki i spycharki był okresem, o którym mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach albo w

szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43), wykaz A, dział V, poz. 3. W ten sposób do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach podlega uwzględnieniu 8 lat pracy, 11 miesięcy i 20 dni.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, także okres od dnia 16 stycznia 1984 r. do dnia 30 czerwca 1987 r. (zatrudnienie w E. Sp. z o.o. w l.) podlegało zaliczeniu prac w szczególnych warunkach w wymiarze 3 lat, 5 miesięcy i 14 dni.

W końcu bliższa analiza powinna dotyczyć okresu zatrudnienia w O. w O. od dnia 21 lutego 1971 r. do 31 marca 1975 r. W tym czasie (od 23 lutego 1971 r. do 25 lipca 1971 r. (5 miesięcy) oraz od 25 lipca do 19 września 1971 r. (1 miesiąc i 23 dni) wnioskodawca pracował w głębokich wykopach (wykaz A. dział V, poz. 1). Z kolei od 20 września 1971 r. do 27 czerwca 1973 r. (1 rok, 7 miesięcy i 14 dni) odwołujący wykonywał pracę i pobierał naukę. Jednak ustalenia Sądu Apelacyjnego prowadzą do wniosku, że ten okres także podlega zaliczeniu do sumy lat pracy w szczególnych warunkach.

Uzupełnione postępowanie dowodowe (dowód z zeznań świadka) nie zmieniło jednak ustalenia, że w okresie od 22 października 1973 r. do 27 października 1974 r. i od 21 grudnia 1974 r. do 30 kwietnia 1975 r., wnioskodawca wykonywał pracę pomocnika operatora koparki w O. w O., co wynika z dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych. Dopiero po ukończeniu kursu (21 grudnia 1974 r.) ubezpieczony uzyskał prawo obsługi ciężkich maszyn budowlanych i drogowych. Z tej racji nie można wywieść, że w okresie pracy na stanowisku pomocnika operatora koparki wykonywał stale prace przypisaną do stanowiska operatora, w szczególności nie można pominąć faktu odnośnie do czasu trwania spornego kursu, to jest dwumiesięczny kurs zajęć teoretycznych (387 godzin nauki) nie weryfikuje pozytywnie twierdzeń wnioskodawcy. Stąd suma okresów zatrudnienia wnioskodawcy w szczególnych warunkach wynosi 13 lat, 11 miesięcy i 21 dni.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny oddalił apelację wnioskodawcy z mocy art. 385 k.p.c.

Skarga kasacyjna wnioskodawcy oparta został na podstawach naruszenia przepisów postępowania (art. 328 § 2 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c.) oraz prawa materialnego (art. 184 ust. 1, art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (dalej rozporządzenie z 1983 r.).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżący wskazał na istotne zagadnienie prawne, sprowadzające się do pytania, czy za pracę w szczególnych warunkach może być uznany okres uzyskiwania kwalifikacji zawodowych, w tym także przed zmianą warunków pracy oraz jakie okoliczności decydują o zakwalifikowaniu okresu nauki czy też pracy bez uprawnień do stażu pracy w tych warunkach w myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia z 1983 r.

Nadto, istnieje w sprawie potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz wywołujących rozbieżności w zakresie wzajemnej relacji dowodu z dokumentów (akt osobowych) i zeznań świadków oraz kryterium oceny rozbieżności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Warunkiem dopuszczenia do merytorycznego rozpoznania skargi jest wykazanie przez skarżącego jednej z przesłanek, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. We wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania wskazano na dwie z nich, a mianowicie w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości (wywołujących rozbieżności w orzecznictwie) w zakresie relacji dowodu z dokumentu i zeznań świadków.

Wstępnie należy zauważyć, że kwestia istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzeby wykładni prawa, rządzi się, co do treści i sposobu jej zredagowania innymi regułami. W przypadku podstawy z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga się wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do

zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493).

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732).

Na obecnym etapie postępowania nie jest możliwa ingerencja w obszarze ustaleń faktycznych, nawet pod pozorem istotnego zagadnienia prawnego. Rzecz sprowadza się *de facto* do kwestionowania wyników postępowania dowodowego. W ramach swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) Sąd Apelacyjny ustalił, że wnioskodawca nie wykonywał pracy operatora koparki w spornym okresie w pełnym wymiarze czasu pracy. Na okoliczność tego stanu rzeczy przywołał

określone argumenty, które w ocenie skarżącego, składają się na istotne zagadnienie prawne i oznaczają pytanie w kierunku możliwości ustalenia wykonywania pracy w szczególnych warunkach w okresie przyuczenia do zawodu, kursu, czy też po jego ukończeniu, a przed formalną zmianą angażu. Jak wiadomo, sąd drugiej instancji może zmienić ustalenia faktyczne bez przeprowadzenia postępowania dowodowego (zob. szerzej uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1997 nr 7-8, poz. 124). Zatem jest on uprawniony do wyboru określonych dowodów, którym nada walor wiarygodności, odmawiając jednocześnie mocy dowodowej innym. Na tym polu chodzi więc o pewien zakres dyskrecyjnej władzy sądu, który nie może być ujęty w sztywny reżim interpretacyjny, jak zdaje się postulować skarżący. W sprawie o emeryturę nie ma decydującego znaczenia nazwa stanowiska ale rodzaj wykonywanej pracy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638). Idąc dalej, także okres pracy w toku nauki, przygotowania zawodowego podlega swobodnej ocenie sądu rozpoznającego spór. Stąd też dopiero suma zgromadzonych dowodów, pozwala na kwalifikację charakteru pracy danej osoby. Z tego względu skarżący nie przekonał Sądu Najwyższego w odniesieniu do istotnego zagadnienia prawnego w rozpoznawanej sprawie.

Nie ma również podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na drugą podstawę przysądu (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Rozbieżności w tym zakresie są zwykle następstwem odmiennych stanów faktycznych. W każdej sprawie to sąd decyduje, jakim dowodom daje pierwszeństwo. Rozstrzygnięcie automatyczne, który z nich winien mieć moc nadrzędną, kłóci się z elementarnymi zasadami postępowania dowodowego. Mając określony zespół dowodów, sąd wybiera jedno z nich i jego obowiązkiem jest wskazanie, dlaczego właśnie one mają znaczenie w sprawie. Tak też uczynił Sąd Apelacyjny. Dodatkowo można zauważyć, że świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest dokumentem urzędowym (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 24/09, LEX nr 518067). Z kolei dowód z zeznań świadka nie oznacza bezrefleksyjnej aprobaty podanych informacji, które podlegają konfrontacji z innymi dowodami (np. z dokumentów z akt osobowych). Strona nie ma więc gwarancji, że wynik postępowania dowodowego będzie zgodny z jej oczekiwaniami, bowiem

ocena dowodów jest procesem złożonym, wynikającym także z doświadczenia sędziego i odwoływania się do ogólnych zasad logicznego rozumowania. Zatem i z tego powodu skarga nie może być przyjęta do rozpoznania.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono w myśl art. 398⁹ § 2 k.p.c.

as